

Archeologienota

Lichtervelde Leysafortstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE en Maarten BRACKE

4-8-2017

Titel: Archeologienota Lichtervelde Leysafortstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke en Maarten Bracke

Projectcode bureauonderzoek: 2017C328

Intern projectnummer: 2017.031

Locatiegegevens: Lichtervelde Leysafortstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 64301 en Y: 190789; X: 64522 en Y: 190962

Kadastergegevens: Lichtervelde, Afdeling 1, Sectie D, perceelnummers 256N, 269C, 268A, 270G, 264A en 267C (zie figuur 6)

Topografische kaart: zie figuur 4 en 5

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog) en Martijn Vanderveelde (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 4/08/2017

© Maarten Bracke, p/a Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4. HISTORISCHE SITUERING	18
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	24
3. SYNTHESE	26
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	26
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	26
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	27
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	28
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	28
4. SAMENVATTING	30
5. BIBLIOGRAFIE	31
6. BIJLAGES	32

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Lichtervelde Leysafortstraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaarde gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied, de directe omgeving en van de gemeente Lichtervelde in het algemeen werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomaviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie wordt gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en worden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede de welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

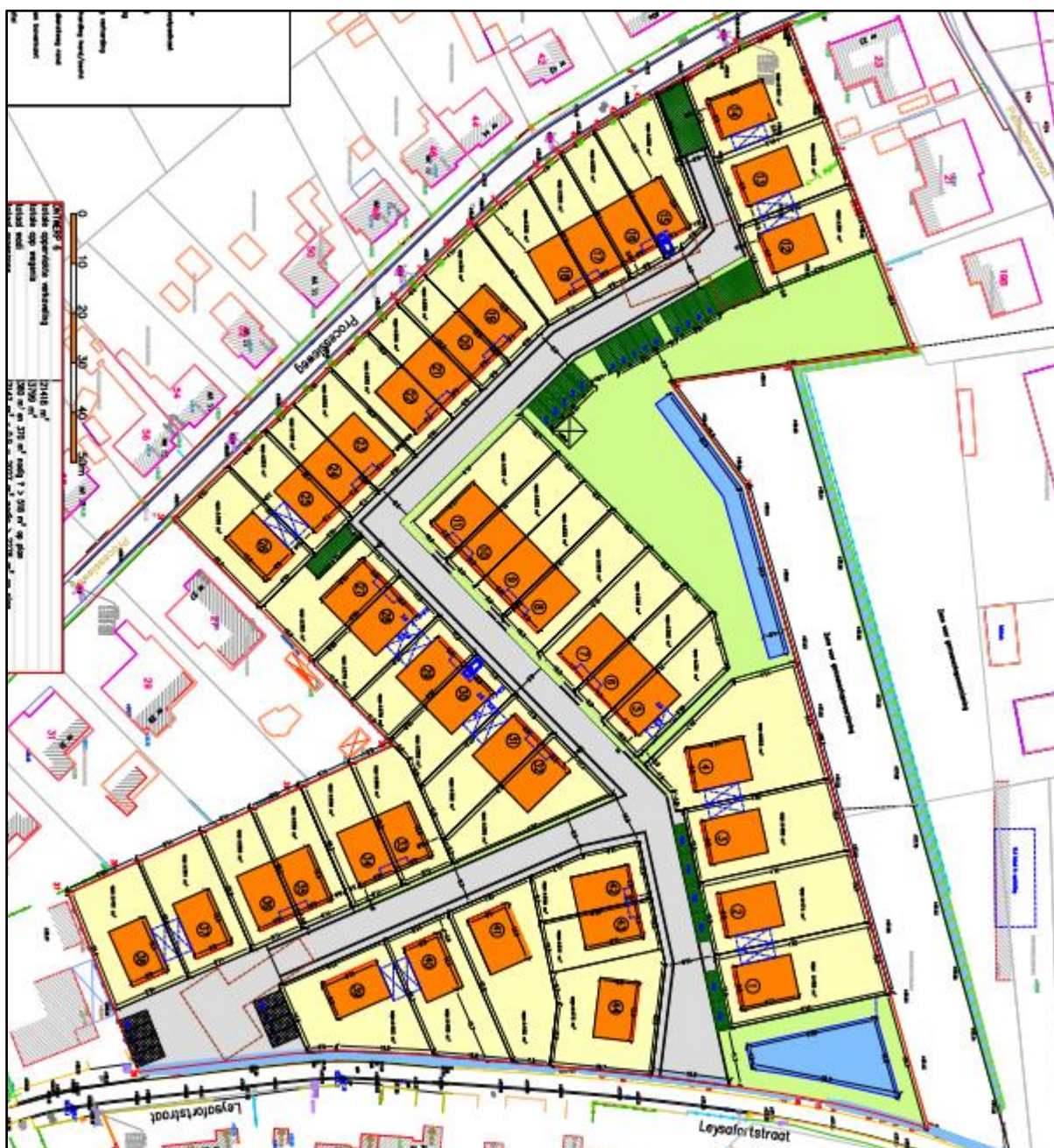
Het terrein bevindt zich aan de Leysafortstraat en de Processieweg te Lichtervelde (West-Vlaanderen). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 21188m² (2,12ha). Het gaat om drie eigendommen. Een eerste eigendom met perceelnummer 256N heeft een grootte van 4650 m². Een tweede eigendom omvat drie percelen die samen een oppervlakte van 11888m² hebben. Een derde eigendom betreft een deel van perceelnummers 264A en 267C met samen een grootte van 4650m². Alle percelen zijn momenteel in gebruik als akkerland zoals te zien op figuur 1. De terrein zijn op het moment van schrijven door een pachter ingezaaid met gewassen.

Figuur 1 Huidige toestand vanaf de Leysafortstraat met zicht naar het westen (bron: google.be).

2.2. Geplande werken

Op het terrein zullen 44 nieuwbouwwoningen gebouwd worden. Naast de bouw van de woningen worden ook nutsvoorzieningen en rioleringen voorzien. Centraal op het terrein zal een wegenis aangelegd worden. Deze wegenis zal op twee plaatsen een verbinding maken met de Leysafortstraat. In het noorden van het plangebied wordt een groenzone met een tiental parkeergelegenheden en een waterpartij ingepland. In het noordoosten aan de Leysafortstraat wordt een tweede groenzone met een groter waterbekken voorzien. De geplande werkzaamheden zullen, zoals te zien op onderstaande figuren, het volledige plangebied omvatten.

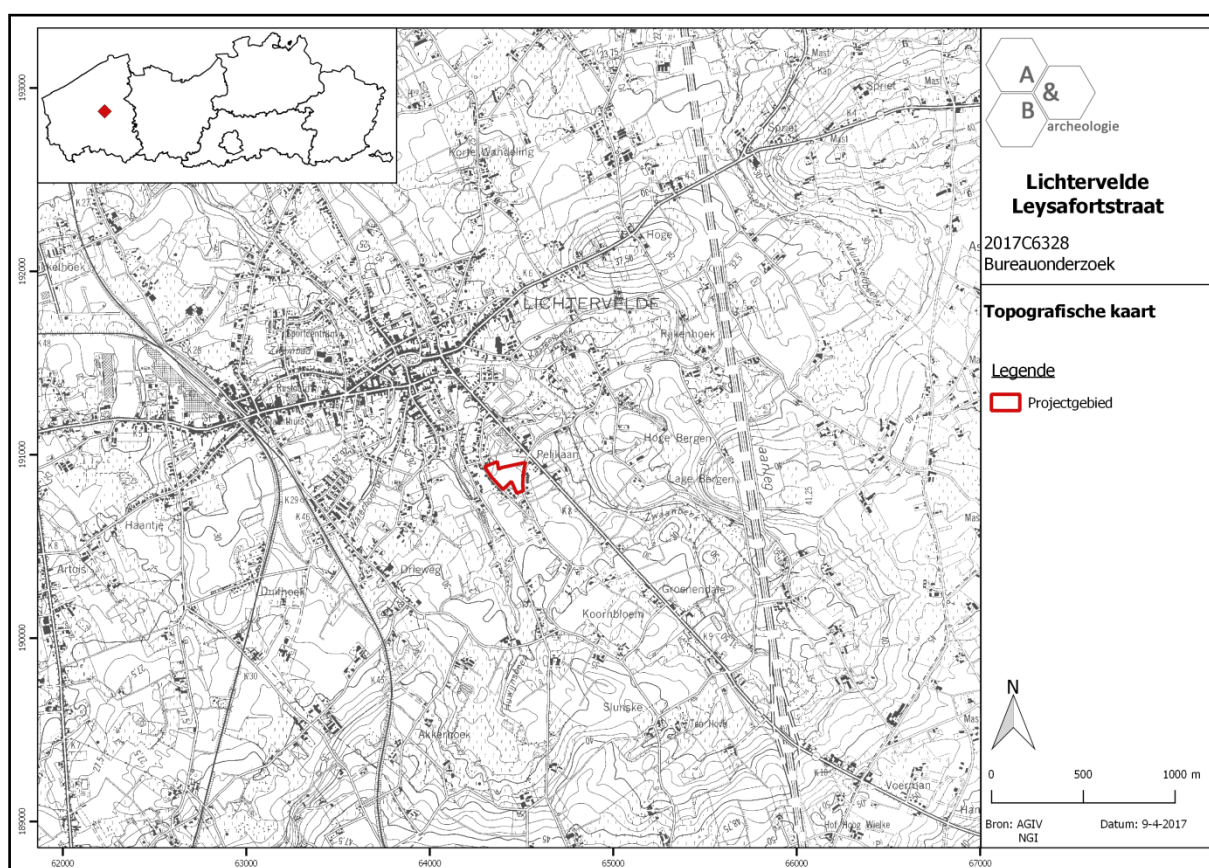
Figuur 2 Detailopname van de geplande werken (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

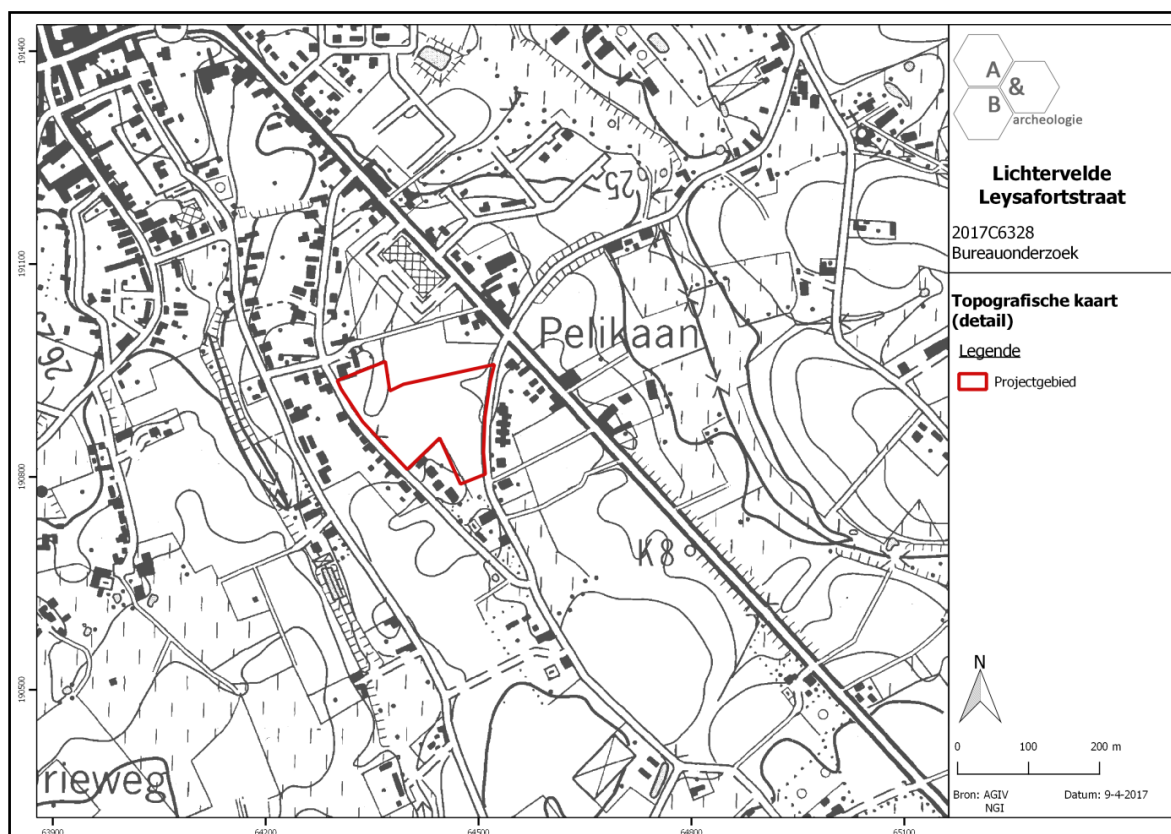
2.3.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich te Lichtervelde. De gemeente Lichtervelde ligt in de provincie West-Vlaanderen. In het noorden ervan ligt Torhout, in het westen Kortemark, in het oosten Zwevezele en in het zuiden Hoogdele en Ardooie.

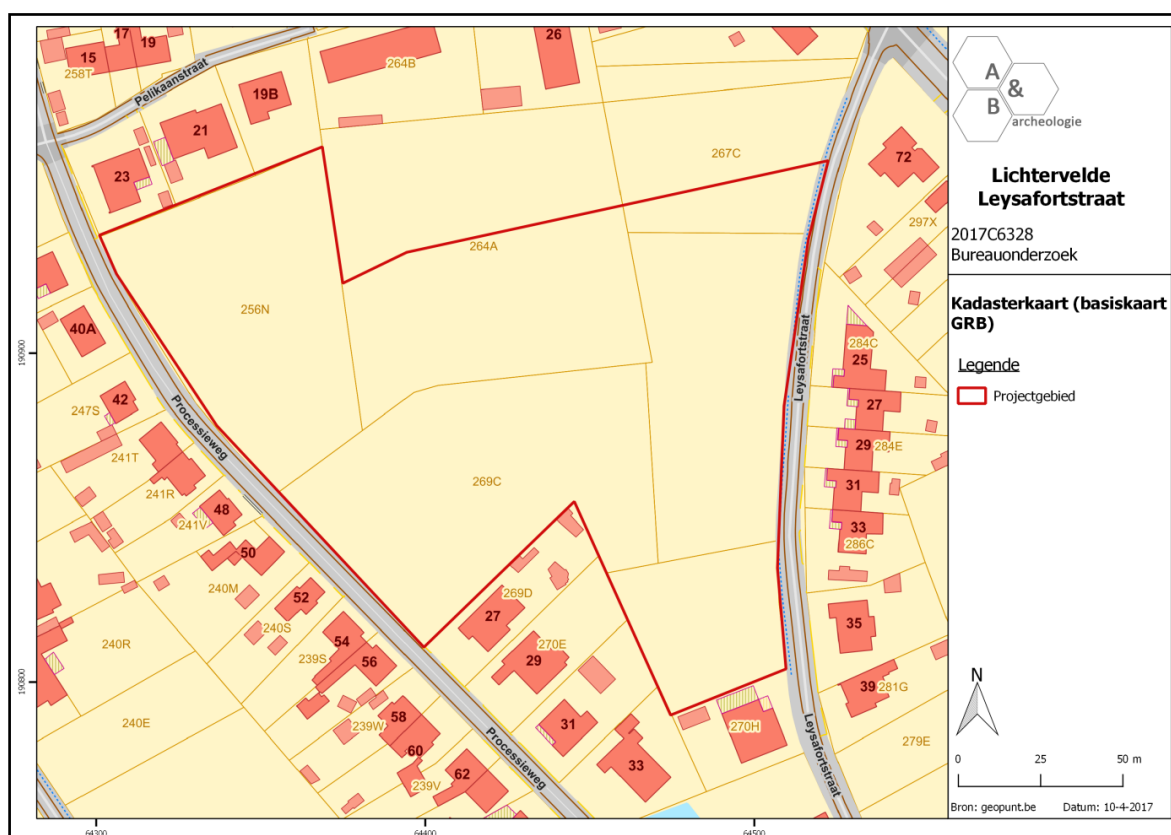
Het plangebied bevindt zich op circa 800m ten zuiden van het centrum van Lichtervelde. Het terrein ligt aan de Leysafortstraat in het oosten en de Processieweg in het westen. In het noorden loopt de doodlopende Pelikaanstraat. Kadastraal gezien zijn de percelen terug te vinden onder Lichtervelde, afdeling 1, sectie D, perceelnummers 256N, 269C, 268A, 270G, 264A en 267C.

Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

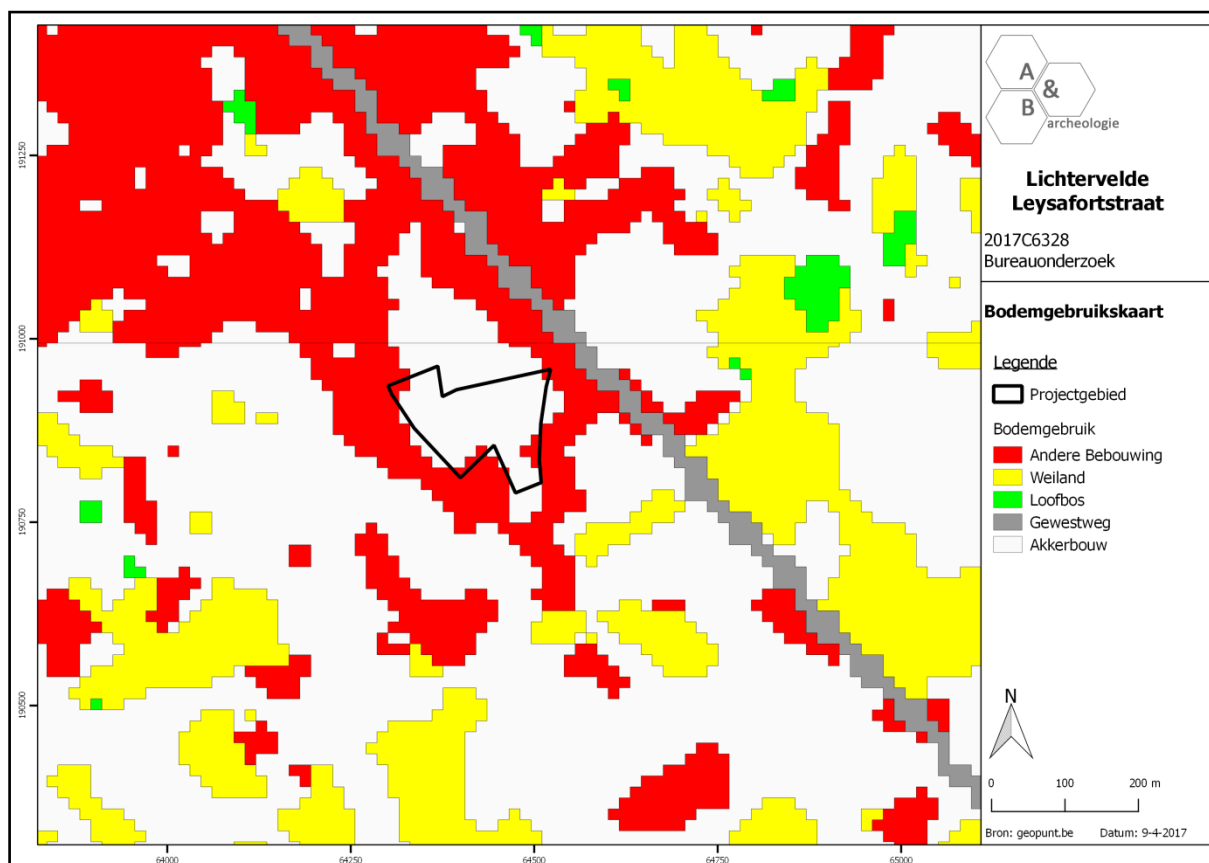

Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be).

Op de bodemgebruiksk kaart van 2001 staat het gebied onderverdeeld in twee types. Het grootste deel van het terrein heeft een witte kleur, wat overeenkomt met akkerbouw. In de noordwestelijke hoek en de zuidoostelijke hoek komt rode inkleuring voor. Dit komt overeen met 'andere bebouwing'. Dit type geeft gebieden aan die voor het grootste deel worden bedekt door structuren zoals gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene delen en open bodem, tussen 30 en 80% is verhard. De bodemgebruiksk kaart komt overeen met de huidige situatie.

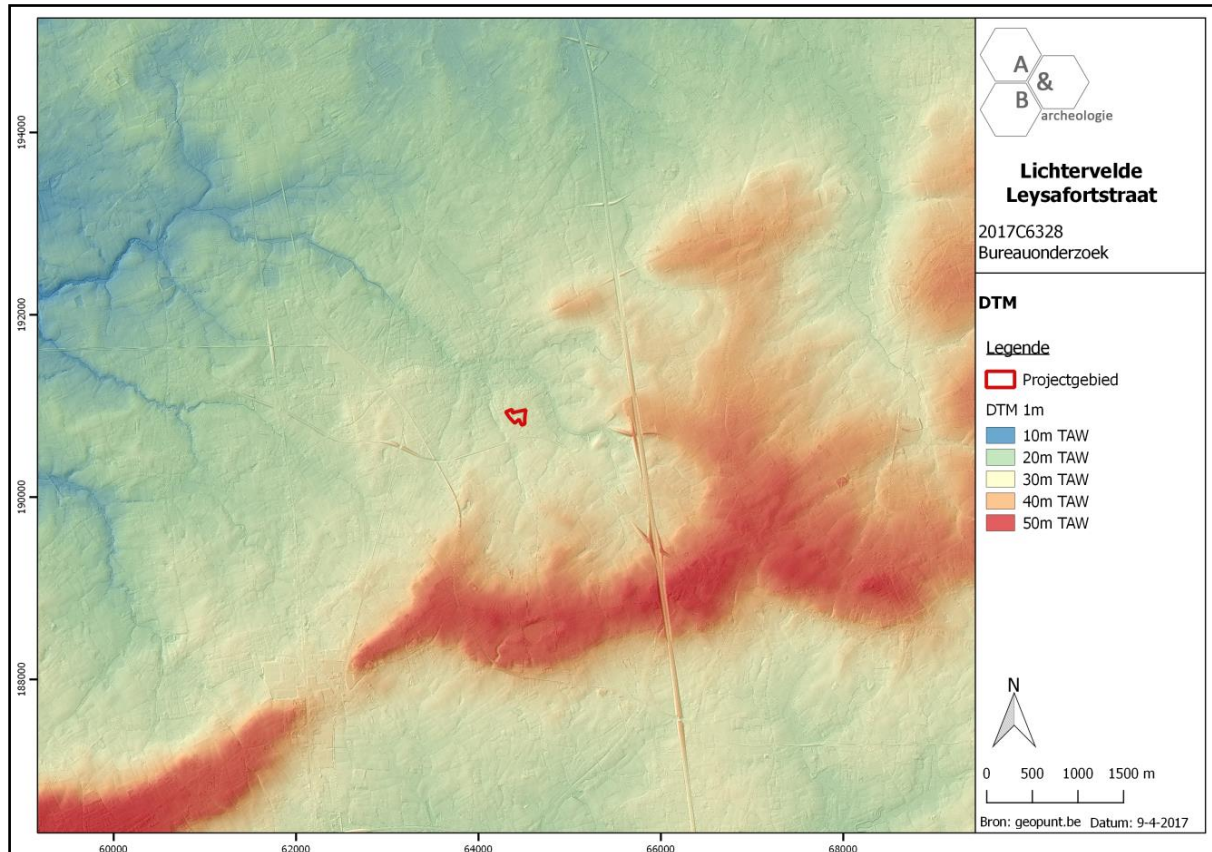
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

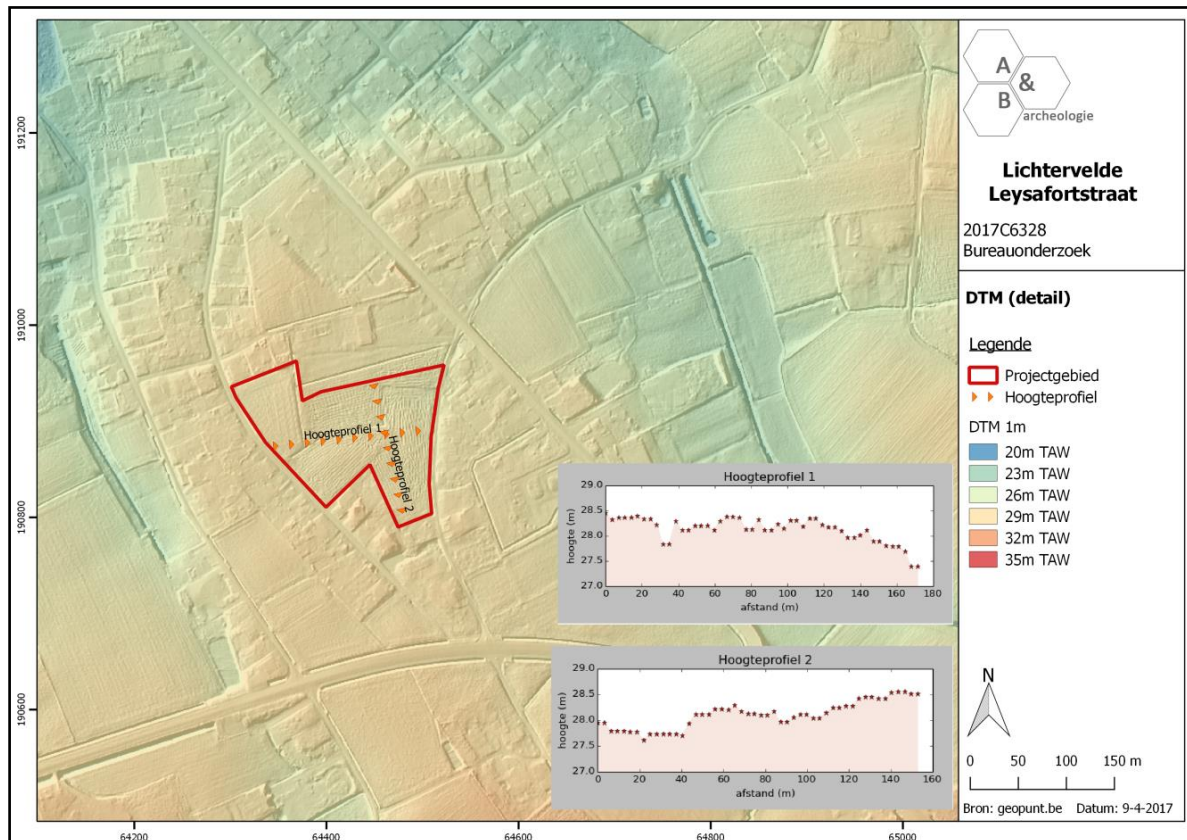
Lichtervelde is gelegen op de grens van zandig (noordelijk) en zandlemig (zuidelijk) Vlaanderen. Het reliëf is licht golvend, met hoogtes die variëren van +17m TAW in het noorden tot +49m TAW in het zuiden. In het zuiden vormt het plateau van Lichtervelde-Hooglede een waterscheidingskam tussen het noordelijke IJzerbekken en het ten zuiden gelegen Mandel-Leie-Scheldebekken.

Het plangebied kent een vrij vlak verloop. Op het hoogteprofiel 1 (zie figuur 8) is te zien dat het plangebied lichtjes daalt van +28,5m TAW in het westen naar +27,5m TAW in het oosten. Het reliëf stijgt lichtjes naar het zuiden, zoals te zien op het hoogteprofiel 2 (zie figuur 8), van +28m TAW naar +28,5m TAW.

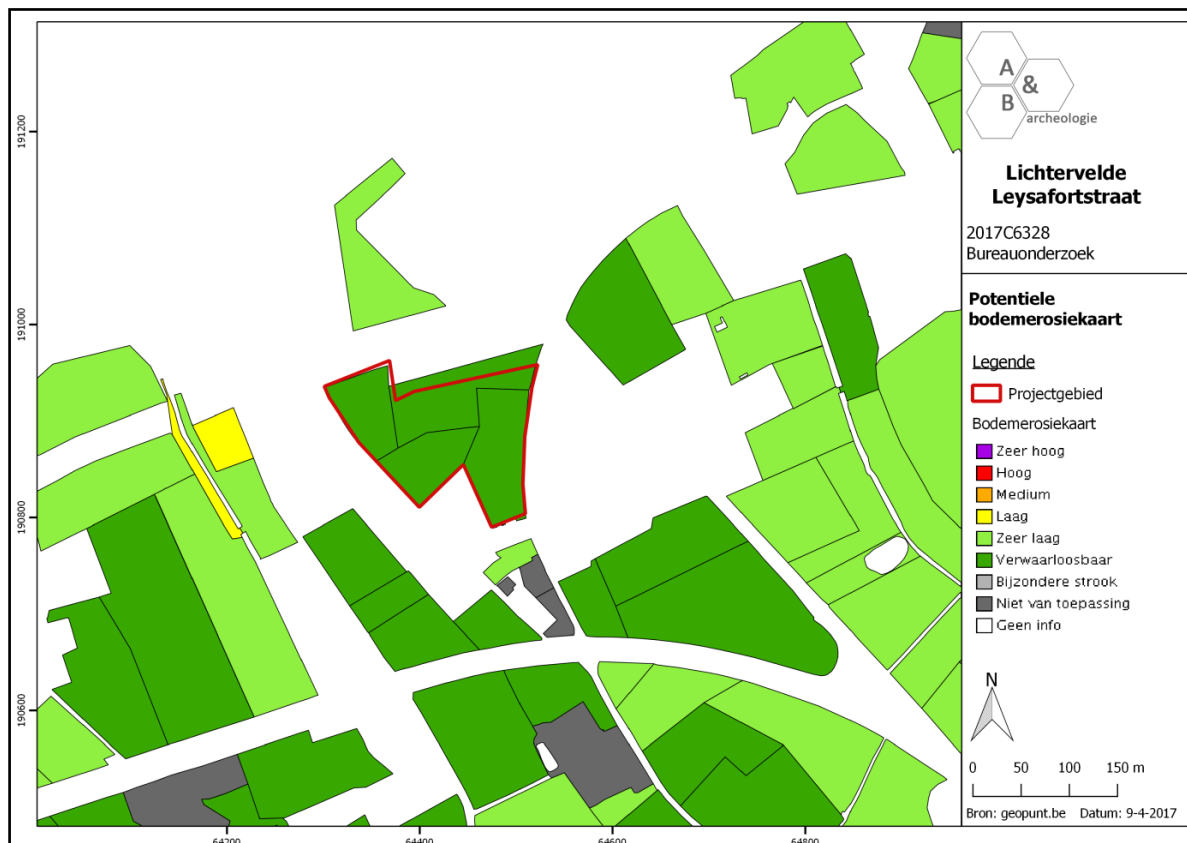
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het volledige plangebied ingekleurd met een groene kleur. Dit komt overeen met een verwaarloosbaar potentieel op erosie. Ook de omliggende percelen hebben een gelijkaardige inkleuring.

Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

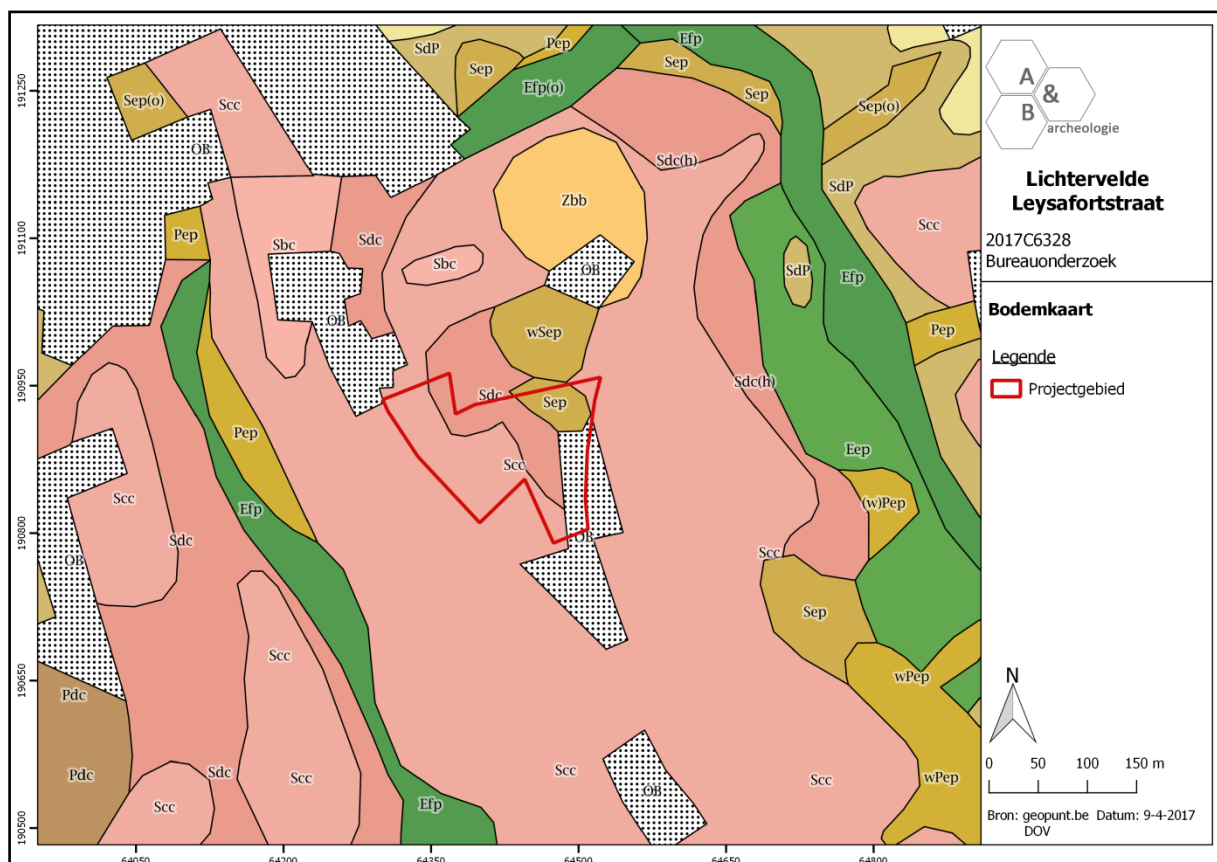
Figuur 9 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: geopunt en AGIV).

Figuur 10 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundigesituering

Binnen de grenzen van het plangebied worden vier bodemtypes aangegeven. Een deeltje in het zuidoosten van het plangebied wordt aangegeven als het type OB, bebouwde gronden. Dit komt echter niet overeen met de realiteit. Aan de noordzijde van deze OB gronden komen gronden van het type Sep voor. Dit zijn natte lemige zandbodems zonder profielontwikkeling. Ten westen van de OB en Sep gronden komt het Sdc type voor. Dit type betreft een matig natte en lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Het laatste type vertegenwoordigt het westelijke deel van het plangebied. Het gaat om type Scc. Dit is een matig droge en lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon.

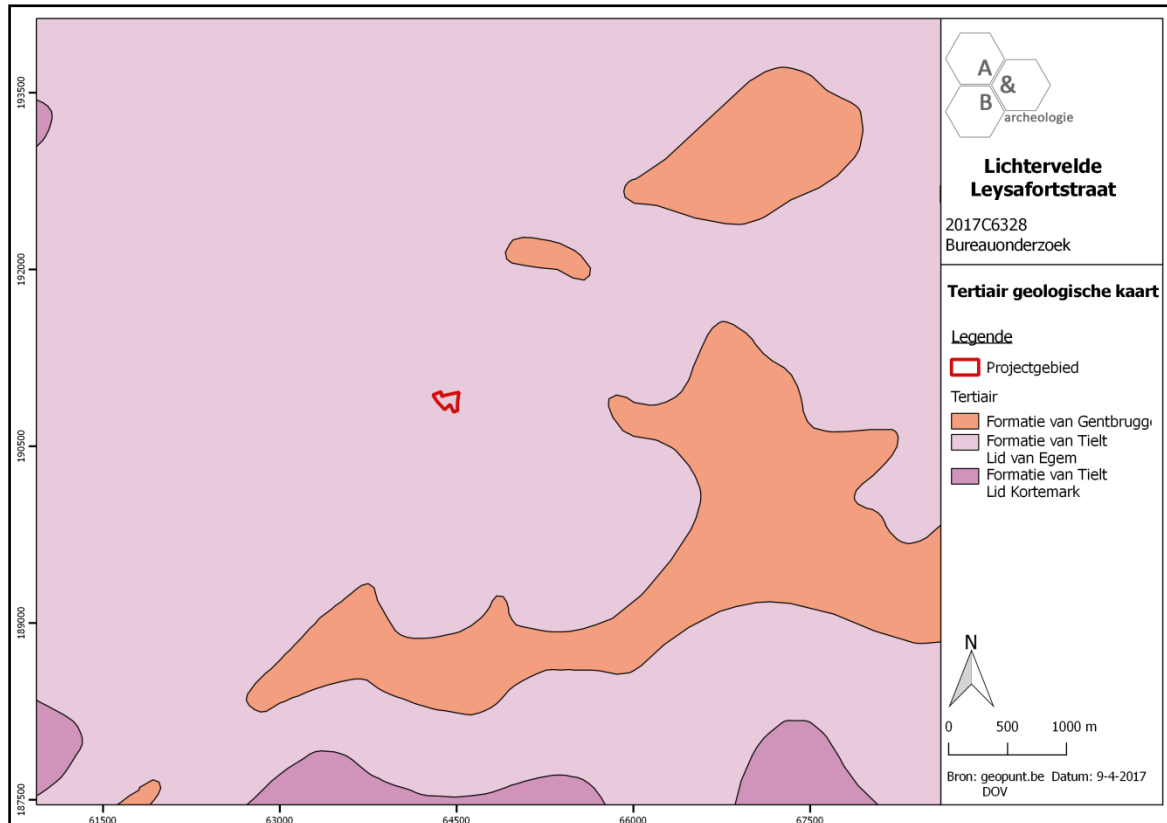
Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

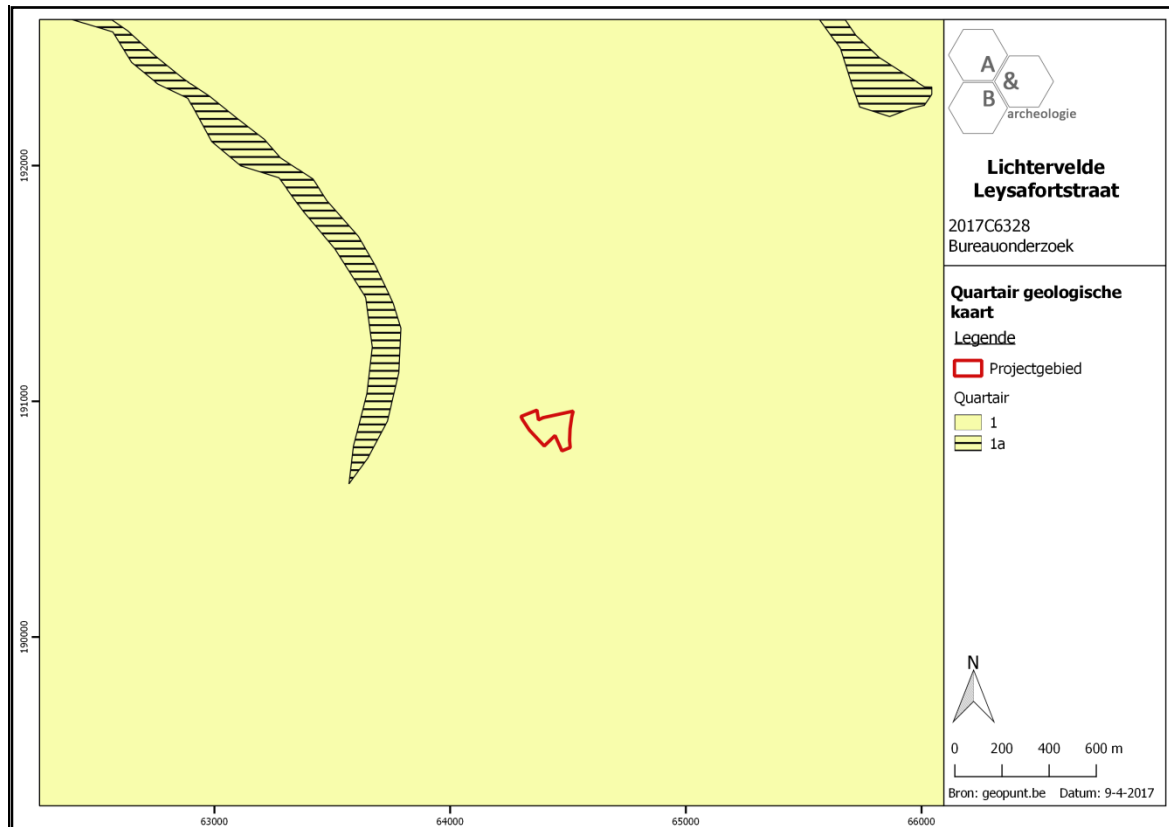
De Tertiair geologische kaart geeft aan dat het projectgebied gelegen is in het lid van Egem, onderdeel van de Formatie van Tielt. Het lid van Egem bestaat uit glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het type 1 omschreven als volgt: niet holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. Het betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (code **ELPw**), mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**) aanwezig zijn.

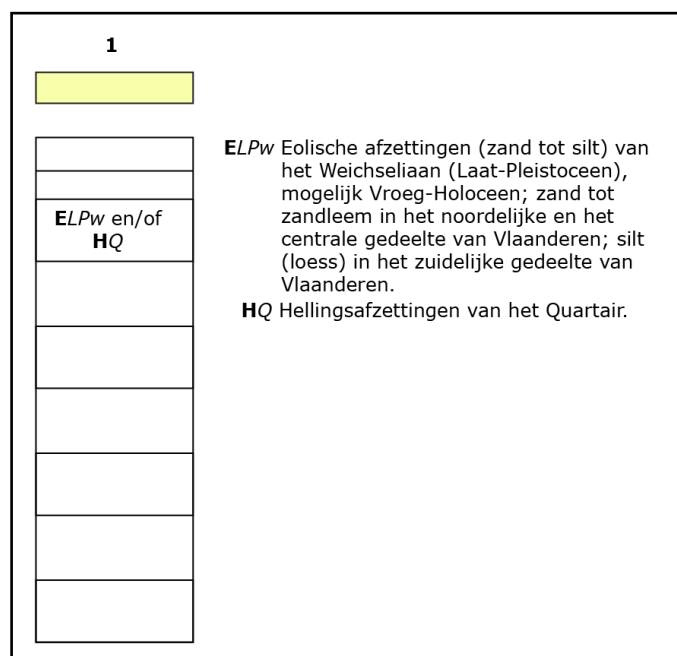
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

De oudste vermelding van Lichtervelde dateert uit 1127, toen kroniekschrijver Galbertus de heren van Lichtervelde vernoemt naar aanleiding van de moord op Karel de Goede. In het middeleeuwse Lichtervelde bestuurden de heren van Lichtervelde onder gezag van de burggraaf van het Brugse Vrije vanuit hun omweld kasteel.

Eind 12de eeuw behoorde het altaarrecht van het dorp toe aan de Sint-Bertinusabdij te Sint-Omaars. Het bestaan van de parochie werd geattesteerd in 1207. In 1275 schenkt de heer van Lichtervelde het patronaat van de parochiekerk aan de abt van Sint-Bertinus. De parochie hoorde achtereenvolgens bij het bisdom Doornik, Brugge (1561), Gent (1801) en Brugge (1834).

In de late vijftiende eeuw stootte het centralistische beleid van de Habsburgse vorst het particularisme van de heren en diverse andere steden en gemeenten tegen de borst. Het conflict kende zijn hoogtepunt tussen 1483 en 1485, als de troepen van Maximiliaan van Oostenrijk het kasteel bestormden en verwoestten. In 1584 gebeurde dit opnieuw door 24 malcontenten met de tweede beeldenstorm, ditmaal werd de kerk ook verwoest. Omdat de heren vanaf 1600 in Brugge en Gent verbleven, restaureerden zij ook hun kasteel niet.

In de 18de eeuw leeft de helft van de inwoners te Lichtervelde van de landbouwactiviteit. In de 19de eeuw zijn er te Lichtervelde talrijke brouwerijen en een tiental molens. Zeer specifieke Lichterveldse nijverheden in 19de eeuw zijn fabrieken voor duivensportartikelen en accordeons. Gedurende de Eerste Wereldoorlog ligt Lichtervelde in Duits bezet gebied. De gemeente fungeert dankzij het strategisch gelegen station als verplegingsoord en bevoorradingscentrum. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog wordt Lichtervelde bevrijd door Poolse soldaten.

De oudste kaart die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit de 18de eeuw. Op deze kaart wordt het plangebied ingedeeld in akkerlanden begrensd door hagen weergegeven. In het uiterste noorden bevinden zich twee klein gebouwtjes. Mogelijk liggen deze buiten het plangebied, aangezien de Processieweg binnen de grenzen van het plangebied ligt en er dus een verschuiving of vervorming is opgetreden. Op de kaart wordt aan de oostelijke zijde reeds de Leysafortstraat aangegeven. Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is een duidelijke perceel indeling zichtbaar. In de noordwestelijke hoek staat een klein gebouwtje afgebeeld. De twee kleine gebouwtjes zoals te zien op de Ferrariskaart worden niet meer afgebeeld. De kaart van Vandermaelen (1846-1854) is wat minder gedetailleerd en geeft geen nieuwe informatie. De kaart van Popp (1842-1879) toont opnieuw een gedetailleerde perceel indeling met in de noordwestelijke hoek terug bebouwing.

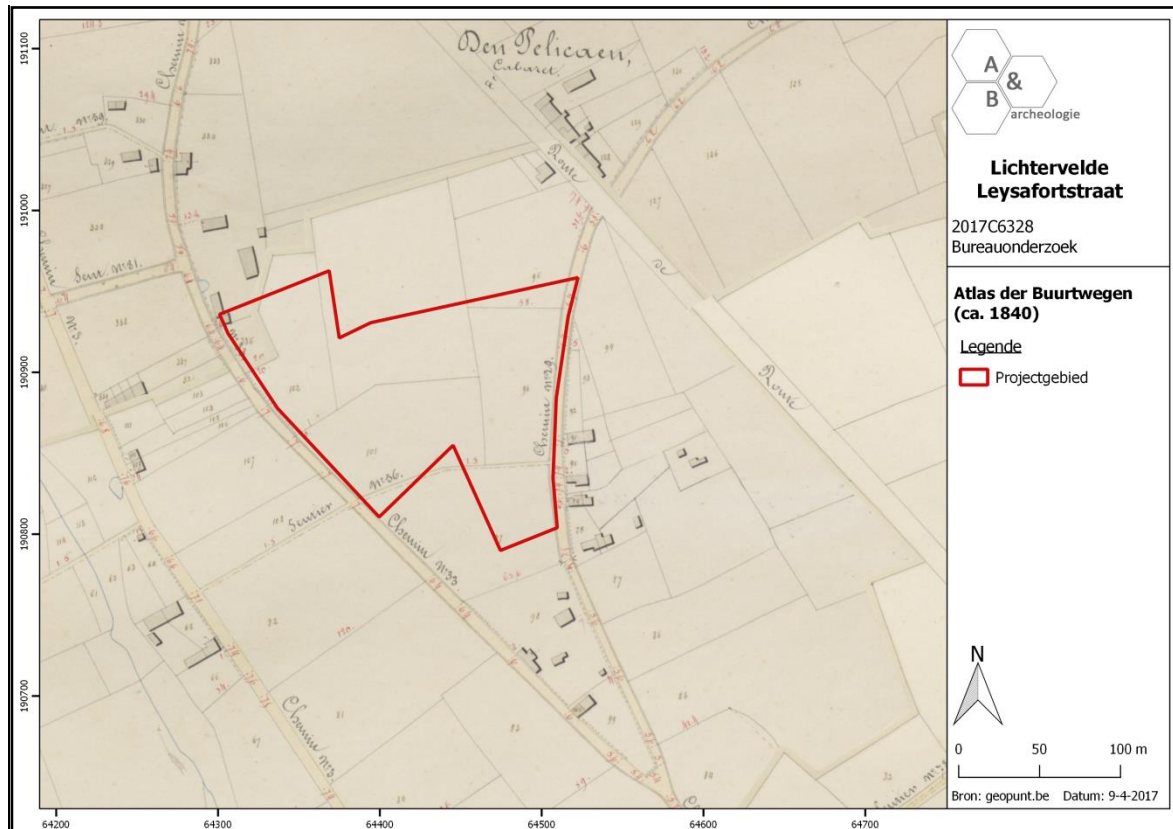
De topografische kaart van 1883 toont eveneens een klein gebouwtje in de noordwestelijke hoek van het plangebied. Ook op de topografische kaart van 1949 is dit het geval.

⁶ Tekst gebaseerd op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121733> (geraadpleegd op 13/04/2017) en <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lichtervelde> (geraadpleegd op 13/04/2017).

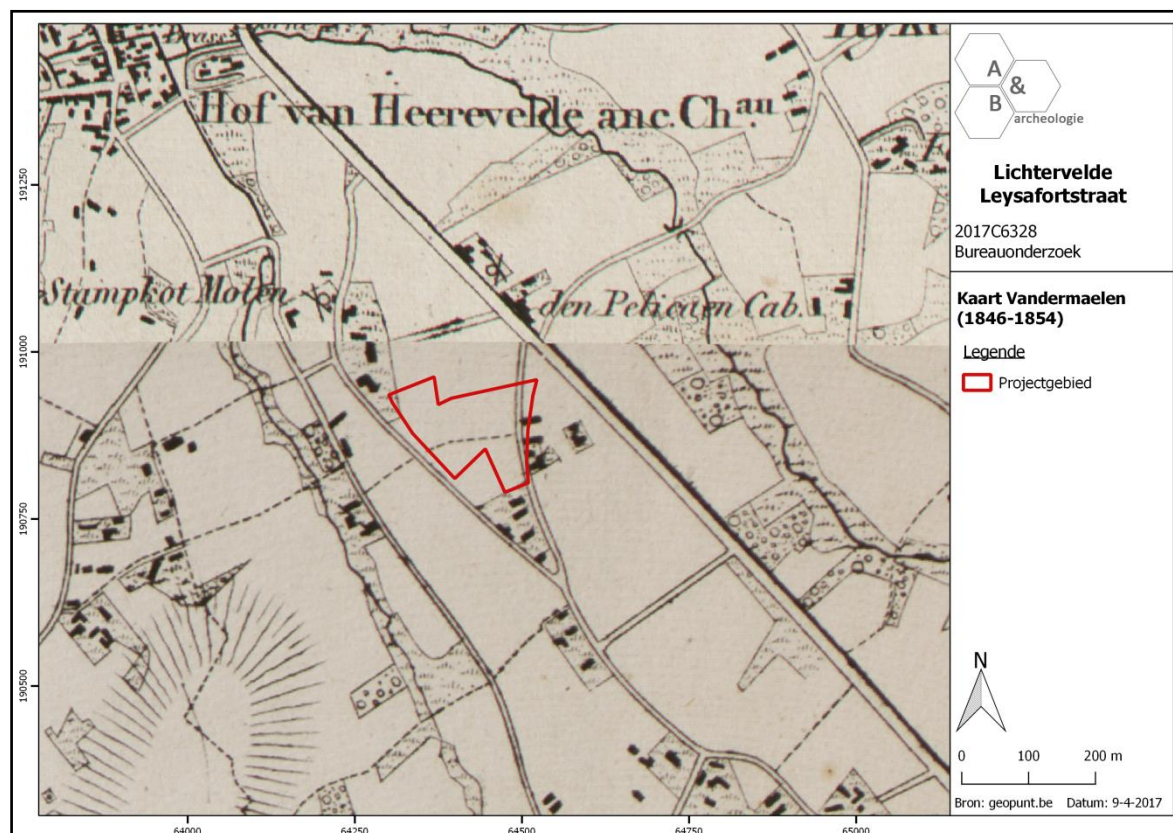
De vroegste luchtfoto betreft een orthofoto uit 1971. De kwaliteit en resolutie is vrij laag maar de bebouwing in de noordwestelijke hoek van het plangebied lijkt verdwenen. Op een latere en meer gedetailleerde luchtfoto van 1979-1990 is alleen akkerland te zien. De orthofoto van 2016 bevestigt dat het gebied in gebruik is als akkerland.

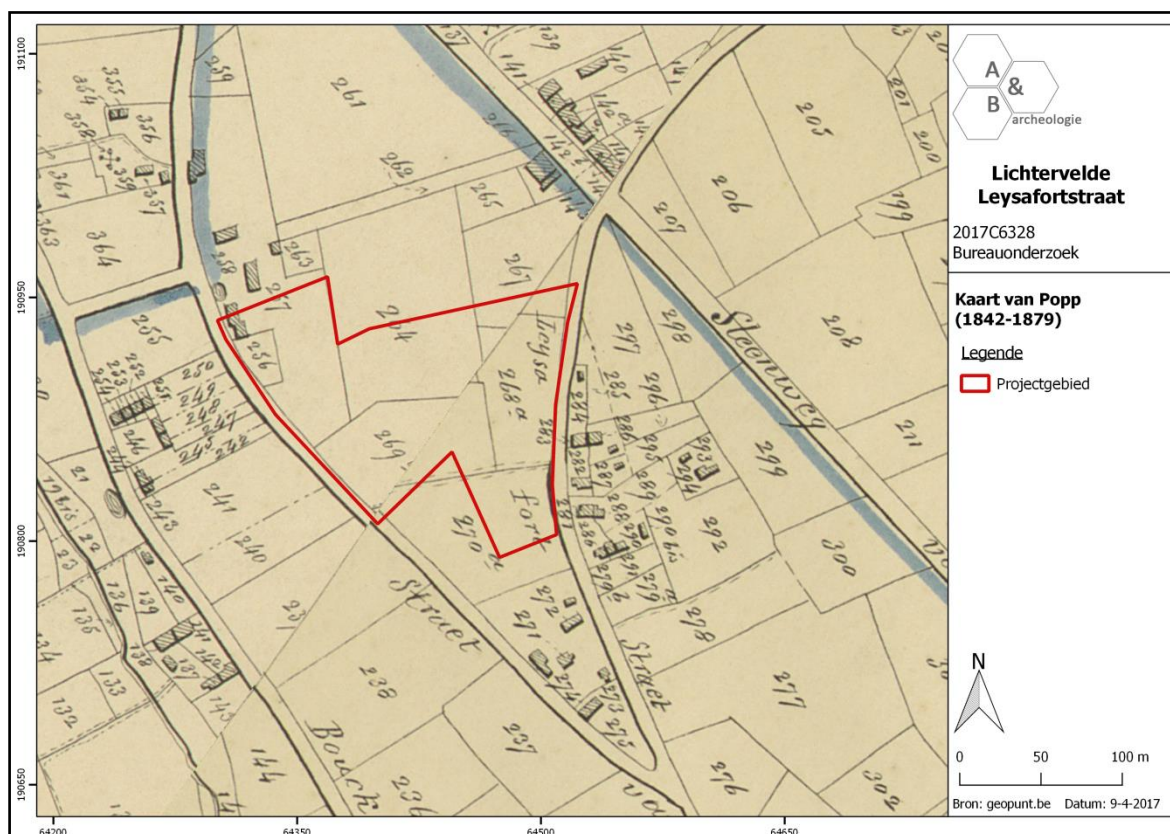
Figuur 15 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

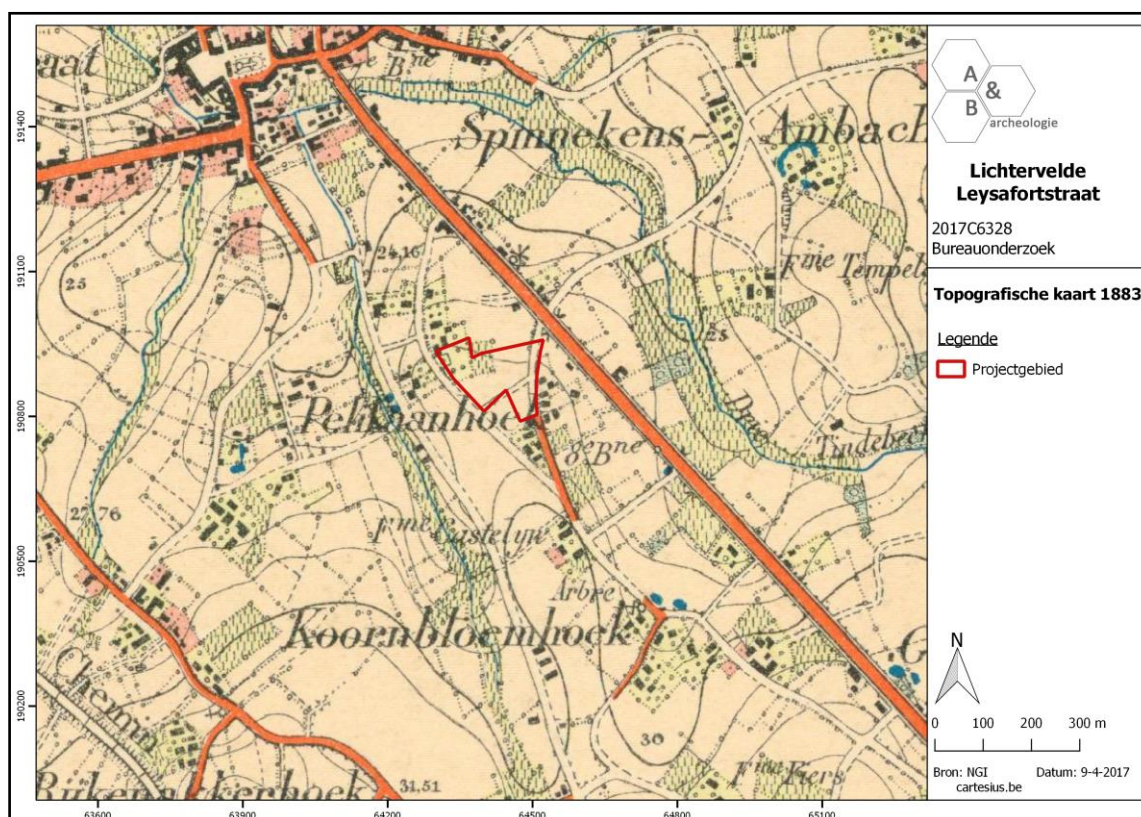
Figuur 16 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (bron: geopunt.be).

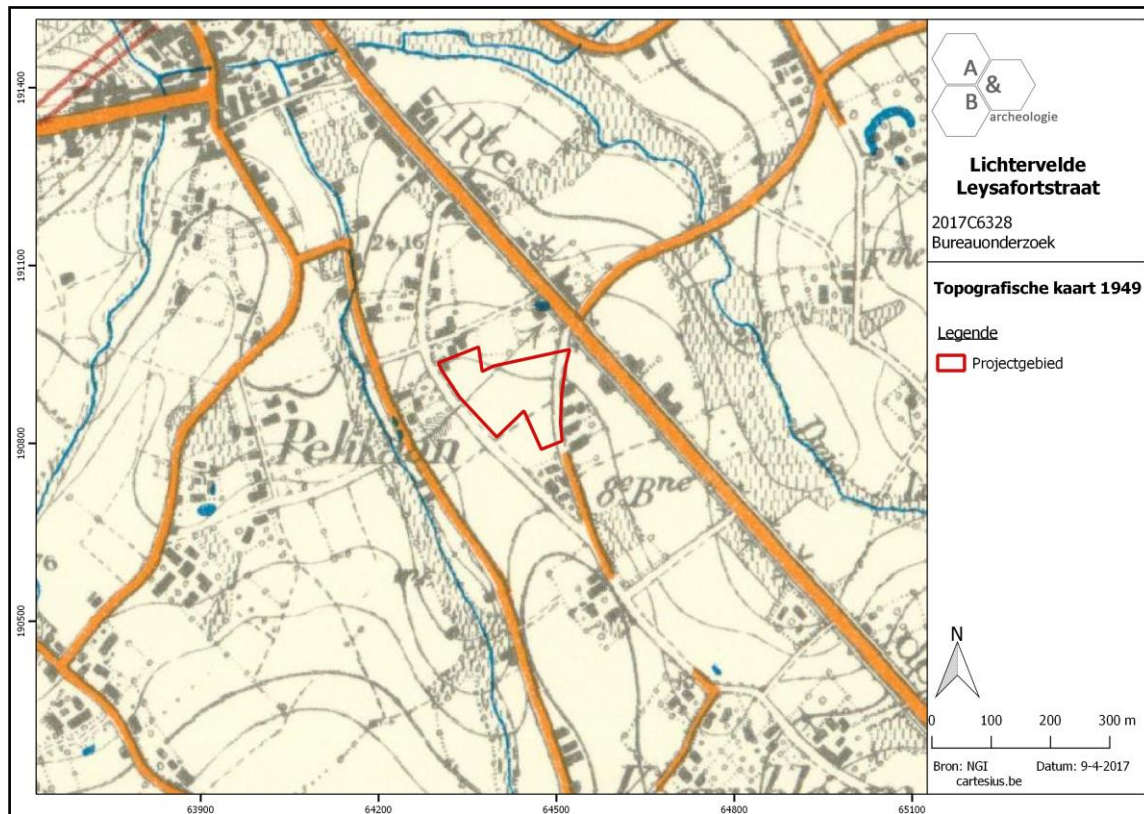
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (1846-1854) (bron: geopunt.be).

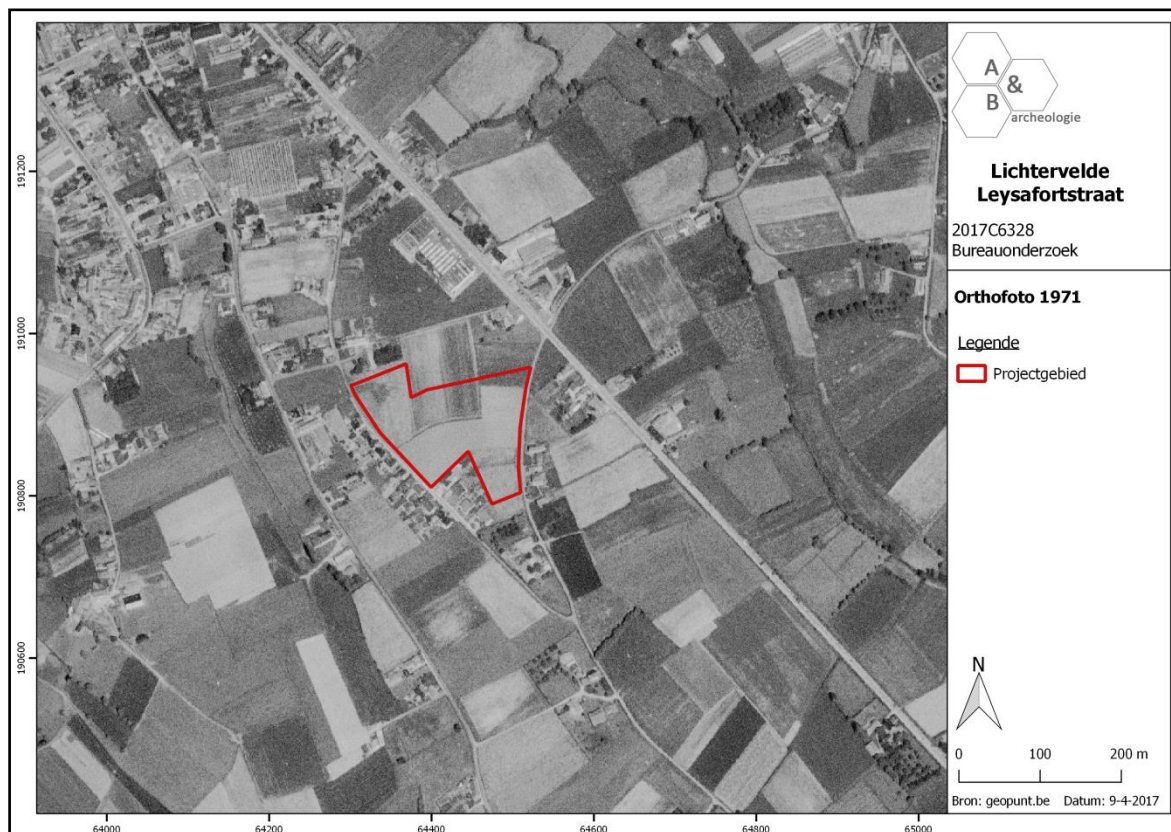
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Popp (1842-1879) (bron: geopunt.be).

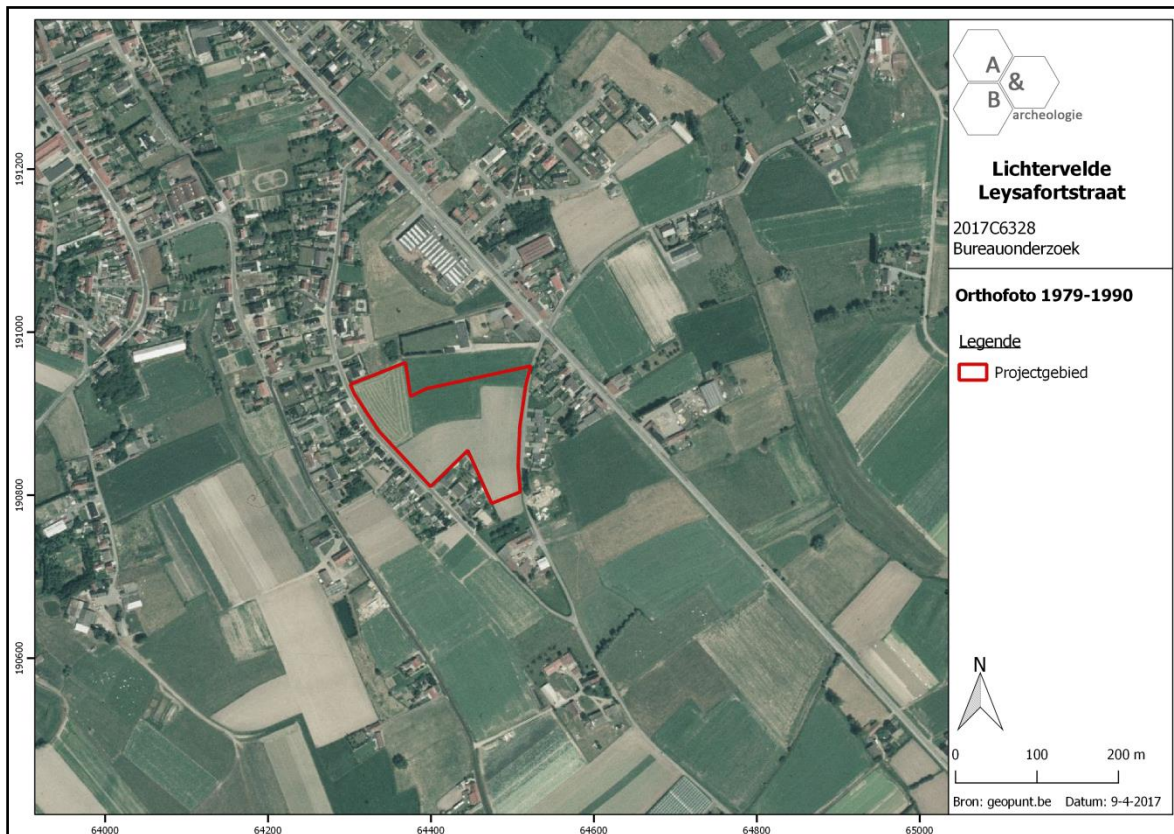
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart (1883) (bron: Cartesius.be).

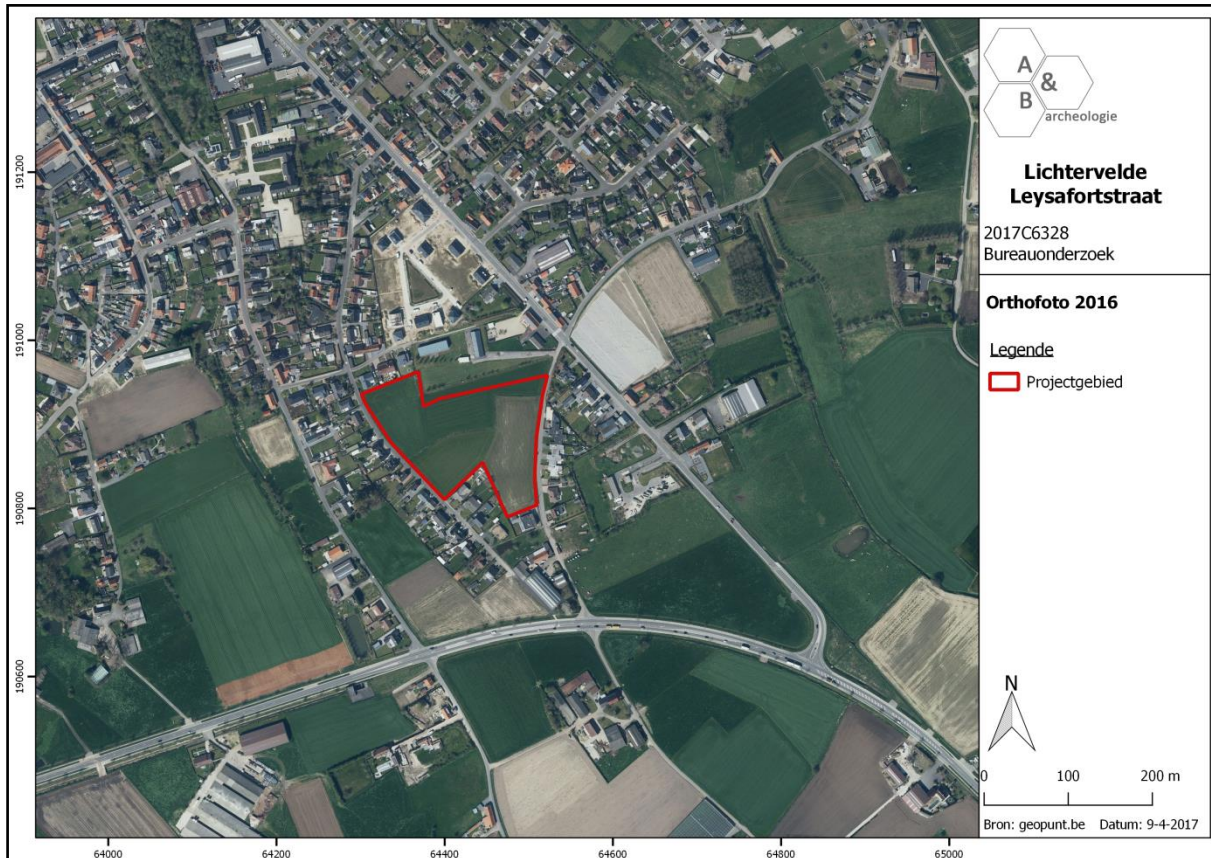
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart (1949) (bron: Cartesius.be).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 22 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 2016 (bron: geopunt).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het projectgebied een aantal sites aangegeven, die hiernavolgend besproken worden.

Op een paar honderden meters van het plangebied bevinden zich enkele middeleeuwse sites. Op 400m ten noordwesten van het plangebied ligt CAI ID 70358. Op deze locatie bevindt zich een site met walgracht. Ook op circa 500m ten noordoosten van het plangebied ligt een site met walgracht (CAI ID 70058). Drie andere sites met walgracht die binnen de buffer van 1,5km vallen zijn CAI ID 70357, CAI ID 70369 en CAI ID 70376. De sites met walgracht kennen hun oorsprong in de late of post middeleeuwen, maar kunnen een volmiddeleeuwse voorloper hebben.

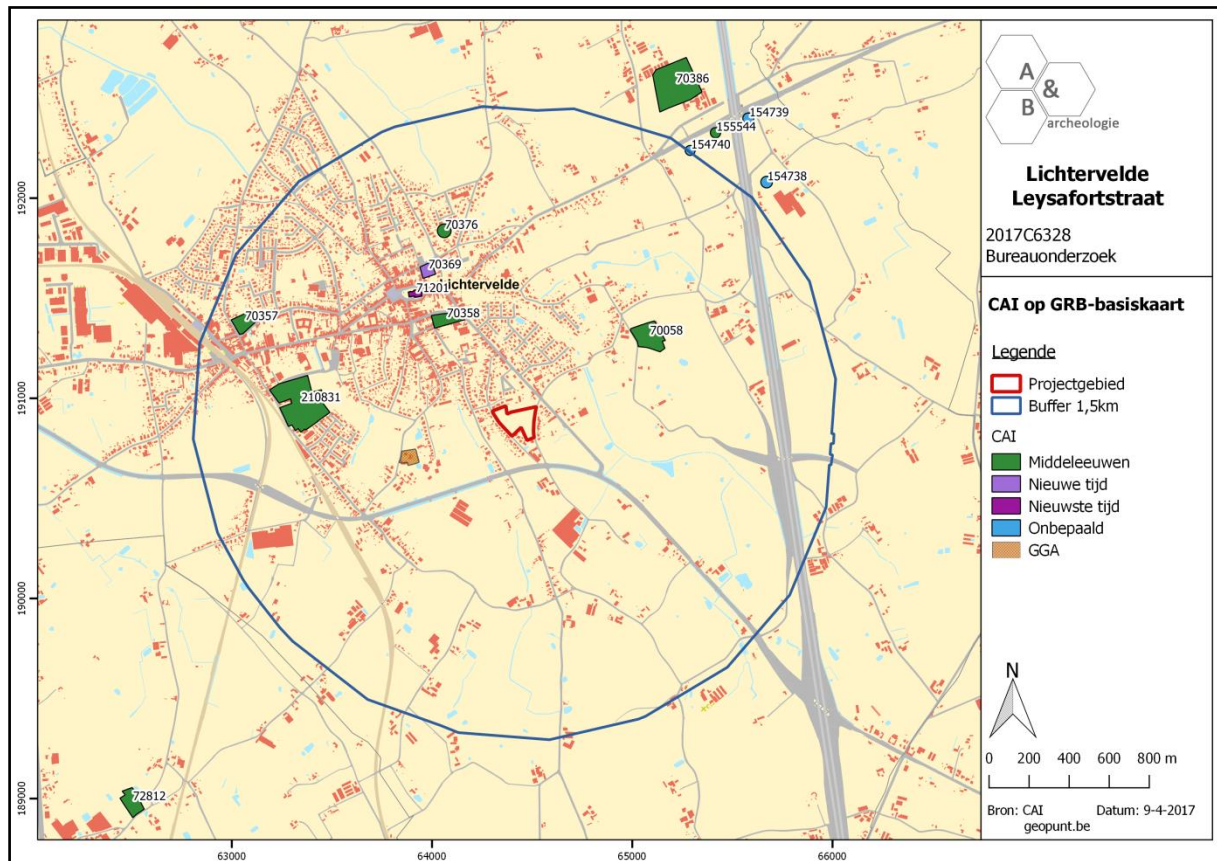
Op 800m ten westen van plangebied bevindt zich CAI ID 210831. Op die plaats werden twee 12de-13de-eeuwse éénschepige gebouwen aangetroffen tijdens een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door BAAC Vlaanderen⁷.

Als laatste kan de Decanale kerk Sint-Jacob de Meerdere (CAI ID 71201) vermeld worden. Ter hoogte van de kerk werd een concentratie aan lithische artefacten teruggevonden. De oorsprong van de kerk zelf zou teruggaan tot in de 12de eeuw.

Ten zuiden van het plangebied zijn nagenoeg geen archeologische sites gekend, waardoor ook het archeologisch potentieel in die omgeving moeilijk te bepalen is.

Gezien de omliggende gekende sites, voornamelijk uit de middeleeuwse periode, en de gunstige bodemkundige en topografische ligging is er een zeker archeologisch potentieel toe te schrijven aan het gebied.

⁷ Van Remoorter & Demoen 2016.

Figuur 24 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van de bureaustudie kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op basis van de 18de-eeuwse Ferrariskaart kan gesteld worden dat het plangebied in die periode als akkerland in gebruik was. Alleen in het noorden van het plangebied staan twee kleine gebouwtjes. Mogelijk bevonden deze zich buiten het plangebied, door de onnauwkeurigheid van de kaart.
- Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen beschikbaar waardoor de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan gestaafd worden.
- In de loop van de 19de eeuw tot midden 20ste eeuw bevindt zich een klein gebouwtje in de noordwestelijke hoek van het plangebied.
- Met uitzondering van de 19de-eeuwse gebouwtjes zijn geen zichtbare verstoringen vastgesteld binnen het plangebied. Bijgevolg kan gesteld worden dat de bewaring van het archeologisch bodemarchief goed is.
- Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge potentiële waarde aan het terrein kan toegeschreven worden. In de omstreken werden verschillende sites gedetecteerd uit de middeleeuwen. Ook werden steentijdartefacten in het centrum van Lichtervelde vastgesteld. Ook de gunstige bodemkundige en topografische ligging verhoogt het potentieel op archeologisch erfgoed.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

Op het terrein zullen 44 nieuwbouwwoningen met nutsvoorzieningen gebouwd worden. Centraal op het terrein zal een wegnis aangelegd worden. Deze wegnis zal twee verbindingen maken met de Leysafortstraat. De geplande werken hebben een nefaste impact in de bodem over het volledige plangebied en zullen het potentiële archeologisch erfgoed verstoren. Bovendien kan uit het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen aanwijzingen voor begraven archeologische niveaus of de aanwezigheid van *in situ* steentijdartefacten.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkarteringen en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval zijn beide onderzoeksmethodes niet zinvol om uit te voeren en kunnen dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen aanwijzingen voor oude veldslagen of kampplaatsen op deze locatie.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Er zijn geen bodemkundige aanwijzingen voor de aanwezigheid van begraven archeologische niveaus of *in situ* steentijdartefacten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de oppervlakte van het terrein, de geplande werken en de hoge potentiële archeologische waarde is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk.

Het totale terrein heeft een oppervlakte van 21888m². In het volledige plangebied dient een verder proefsleuvenonderzoek te gebeuren. Er dient 10% oftewel 2189m² onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 547m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 2736m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend. Wel bevinden zich in de nabije omgeving vrij veel middeleeuwse sites. Er is een hoog archeologisch potentieel voor het terrein mede dankzij de gunstige bodemkundige en topografische ligging. Historische bronnen geven geen bewoning aan in de 18de eeuw, uitgezonderd twee kleine gebouwtjes in het noorden van het plangebied. Vanaf de 19de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw bevindt zich een gebouwtje in de noordwestelijke hoek van het plangebied. De rest van het terrein bleef tot op heden in gebruik als akkerland.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Alleen in het noorden en in de noordwestelijke hoek van het terrein zouden kleine gebouwtjes gestaan hebben. Deze structuren zouden voor een verstoring op die plaats gezorgd kunnen hebben, maar echter beperkt in omvang en bijgevolg verwaarloosbaar. De rest van het terrein is onverstoord.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Er zijn geen gegevens bekend over eventuele landschappelijke factoren en de bewaringstoestand van eventuele archeologische sporen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Op het terrein zullen 44 nieuwbouwwoningen met nutsvoorzieningen gebouwd worden. Centraal op het terrein zal een wegenis aangelegd worden. De noordelijke groenzone wordt voorzien van parkeergelegenheden en een nieuwe brede waterpartij. In de noordoostelijke groenzone wordt een grote waterbekken voorzien. De geplande werken hebben een impact over het volledige plangebied.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de direct omliggende sites is de kans op het aantreffen van archeologische sporen reëel. Sporen uit de middeleeuwen kunnen verwacht worden.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Dit onderzoek bestaat uit 10 parallelle sleuven volgens een NW-ZO oriëntatie. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringzones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen.

4. Samenvatting

Het terrein bevindt zich aan de Leysafortstraat en de Processieweg te Lichtervelde (West-Vlaanderen). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 21188m². Het gaat om drie eigendommen. Een eerste eigendom met perceelnummer 256N heeft een grootte van 4650m². Een tweede eigendom omvat drie percelen die samen een oppervlakte van 11888m² hebben. Een derde eigendom betreft een deel van perceelnummers 264A en 267C met samen een grootte van 4650m². Alle percelen zijn in gebruik als akkerland.

Binnen de grenzen van het plangebied worden vier bodemtypes aangegeven. Een deel in het zuidoosten wordt aangegeven als het type OB, bebouwde gronden. Aan de noordzijde van deze OB gronden komen gronden van het type Sep voor. Dit zijn natte lemige zandbodems zonder profiel. Ten westen van de OB en Sep gronden komt Sdc type voor. Dit is een matig natte en lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Een laatste type vertegenwoordigt het westelijke deel van het plangebied. Het gaat om type Scc. Dit is een matig droge en lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend, wel werden in de nabije omgeving vrij veel middeleeuwse sites herkend. Er is een hoog archeologisch potentieel voor het terrein. Historische bronnen geven een gebruik als akkerland aan in de 18de eeuw. Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen gekend.

Op het terrein zullen 44 nieuwbouwwoningen met nutsvoorzieningen gebouwd worden. Centraal op het terrein zal een wegenis aangelegd worden. De geplande werken zullen het volledige bodemarchief verstoren binnen het plangebied. Op basis van deze gegevens dient een verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven over het volledige terrein.

5. Bibliografie

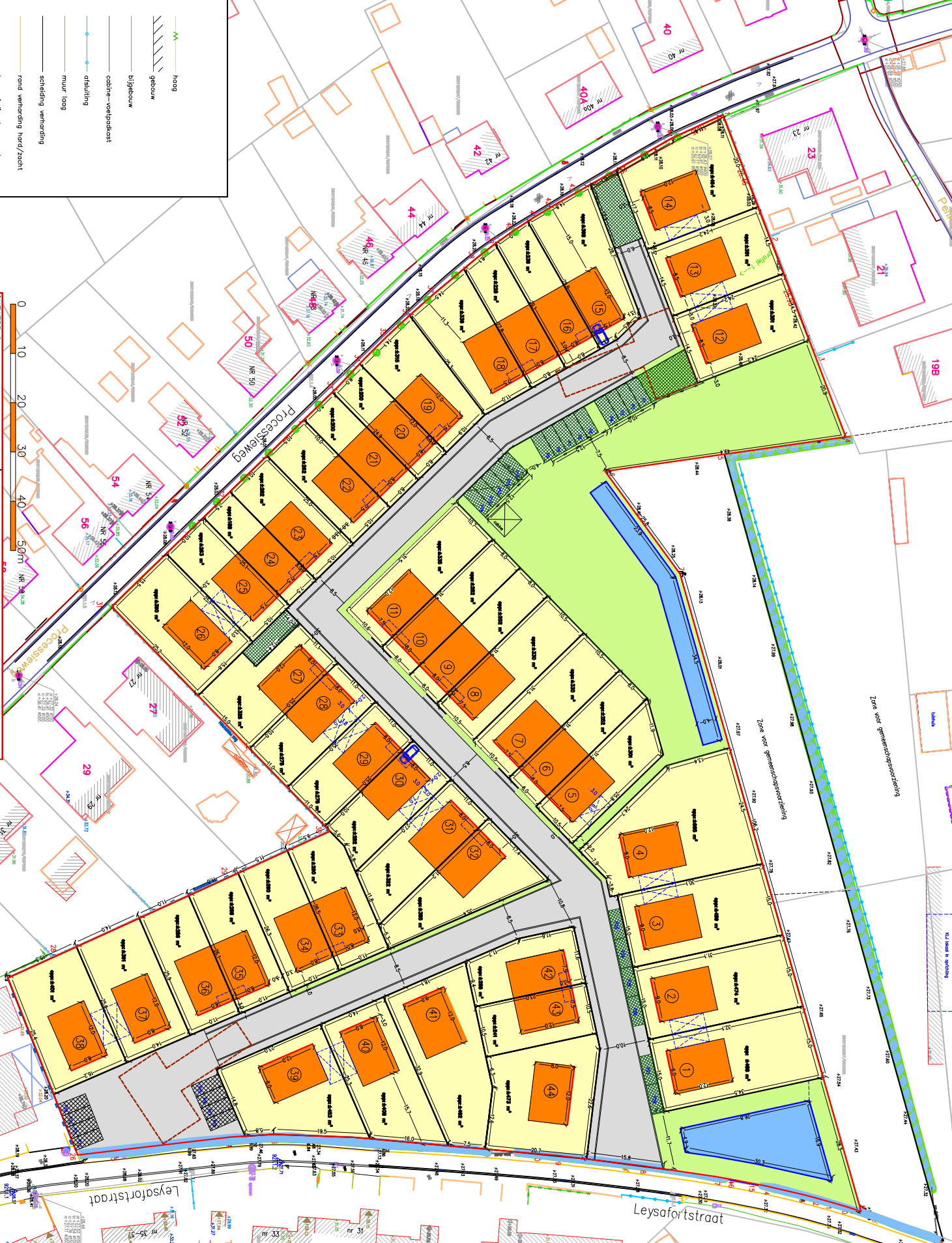
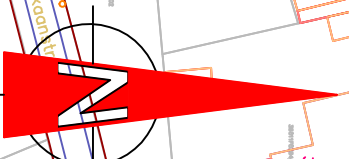
- <https://www.cartesius.be>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <https://www.geopunt.be>
- <https://www.google.be>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://www.NGI.be>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lichtervelde>
- VAN REMOORTER O. & DEMOEN D., 2016, *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Lichtervelde - Stegelstraat*, Baac Vlaanderen Rapport nr. 165, Bassevelde.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Huidige toestand vanaf de Leysafortstraat met zicht naar het westen (bron: google.be).....	7
Figuur 2 Uitsnede uit het plan geplande werken (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 3 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	10
Figuur 4 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI)..	11
Figuur 5 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be).....	11
Figuur 6 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	12
Figuur 7 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	13
Figuur 8 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: geopunt en AGIV).	14
Figuur 9 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	14
Figuur 10 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	15
Figuur 11 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 12 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 13 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 14 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 15 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 16 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (1846-1854) (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 17 Uitsnede uit de kaart van Popp (1842-1879) (bron: geopunt.be).	21
Figuur 18 Uitsnede uit de topografische kaart (1883) (bron: Cartesius.be).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart (1949) (bron: Cartesius.be).	22
Figuur 20 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 1990 (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de Orthofoto van 2016 (bron: geopunt).	23
Figuur 23 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	25

1e AFDELING, SECTIE D

ONTWERP 6	totale oppervlakte verwerking	27418 m ²
	totale opp. wegenis	3790 m ²
	totale rooil	350 m ² en 370 m ² nodig ? > 518 m ² op plan
	totale groenzone	1242 m ² x 0.9 = 2027 m ² nodig > 2276 m ² op plan
	netto verloopruimte opp	14678 m ²
	geruide opp./tot	333 m ²
voordichttheid	ontwerp	144 woningen = 20.5 wo/ha

groenverhouding	10 % van te verkopen opp = 2142 m ²	
waterbuffering		
oorkeeperplaatsen bezoekers	28	min. heft van het aantal loten

PROVINCE: West-Vlaanderen	GEMEENTE: Lichterweld
LIGGING: Processieweg – Leysafortstraat	
Lichterweld, 1 ^e ordedeling, sectie D, 256N, deel 264A, deel 267C, 268A, 269C, 270G Opmeting in Lambert72-coördinaatsstelsel	
VERKADELING: PROCESSIEWEG – LEYSAFORTSTRAAT	
PLAN 2/3 VERKADELINGSPLAN	
Aanvrager: landmeekundig bureau Doenick-Audenaert bvba Wittenroer 33, 9940 evergem-Sleidinge Michiel Doenick, landmeter-expert LAN 04 0383	
TER GOEDKEURING gezien en goedgekeurd door de gemeenteraad in zitting van: op bevel de secretaris de burgemeester-voorzitter	
SCHAAL : 1/500	DOS: A.090216
WAZINGEN	DATUM : 6 juli 2017

Aanvrager: landmeetkundig bureau Doenincq-Audenaert bvba
Wittemoer 33, 9940 evergem-Sleidinge
Michel Doenincq, landmeter-expert LAN 04 0393

gezien en goedgekeurd door de gemeenteraad in zitting van:
op bevel
de secretaris
de burgemeester-voorzitter

DAENINCK-AUDENAERT
Imcneekrunding
Imcneekrunding bureau Daeninck-Audenaert bvba
 Willemweg 33 - 9940 Evergem
 Tel: 09 257 27 79
 Fax: 09 257 27 95
www.daeninck-audenaert.be

DAENINCK MICHEL
 Imcneekrunding bureau
 Willemweg 33
 9940 SLEINGE
 Tel: 09 257 27 79
 Fax: 09 257 27 95
www.daeninck-audenaert.be

AUDENAERT KRIS
 Imcneekrunding bureau
 Willemweg 33
 9940 SLEINGE
 Tel: 09 257 27 79
 Fax: 09 257 27 95
www.daeninck-audenaert.be

DAENINCK-AUDENAERT
Imcneekrunding
 Willemweg 33 - 9940 Evergem
 Tel: 09 257 27 79
 Fax: 09 257 27 95
www.daeninck-audenaert.be